

**Opinia do ustawy o świadczeniu pieniężnym
i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych**

Opiniowana ustawa została uchwalona w dniu 16 listopada 2006 roku na 28 posiedzeniu Sejmu. Projekt ustawy był przedłożeniem poselskim.

Opiniowana ustawa określa świadczenia i uprawnienia przysługujące cywilnym niewidomym ofiarom wojny oraz zasady ich ustalania i realizacji. W rozumieniu ustawy cywilną niewidomą ofiarą działań wojennych jest obywatel polski, który posiada stałe miejsce zamieszkania w Polsce, który nie wchodził w skład formacji wojskowych, zmilitaryzowanych służb państwowych lub formacji zbrojnych ruchu oporu, doznał naruszenia sprawności organizmu powodującego całkowitą niezdolność do pracy, poprzez utratę wzroku:

- na skutek działań wojennych w okresie wojny 1939-1945,
- eksplozji niewypałów lub niewybuchów pozostałych po wojnie 1939-1945, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Cywilnym niewidomym ofiarom wojny (osobom uprawnionym) będzie przysługiwało, przyznawane na wniosek, świadczenie pieniężne w kwocie renty socjalnej. Jej wysokość określa ustawa z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej, w myśl której renta socjalna stanowi 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Obecnie jest to kwota 501,87 zł. Obok świadczenia pieniężnego osobom uprawnionym będzie przysługiwał na zasadach wynikających z ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodatek pielęgnacyjny. Zgodnie z Komunikatem Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie kwoty najniższej emerytury i renty, dodatku pielęgnacyjnego i dodatku dla sierot zupełnych oraz kwot maksymalnych zmniejszeń emerytur i rent od dnia 1 marca 2006 roku wysokość dodatku pielęgnacyjnego wynosi 153,19 zł.

Prawo do świadczenia pieniężnego będą ustalały, w drodze decyzji, organy rentowe w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadczenie to będzie wypłacane miesięcznie.

Osobom uprawnionym będzie ponadto przysługiwać:

- prawo do 100% ulgi przy przejazdach publicznymi środkami komunikacji miejskiej,
- pierwszeństwo w umieszczeniu, na jej wniosek, w domu pomocy społecznej,
- prawo do bezpłatnych leków oraz przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,
- prawo do świadczeń specjalistycznych bez skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego,
- prawo do skierowania na pobyt w sanatorium co najmniej raz na 3 lata,
- prawo do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, przy czym wysokość ulgi będzie uzależniona od uznania osoby uprawnionej za niezdolną do samodzielnej egzystencji,
- prawo do zwolnienia z opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiowych i telewizyjnych.

Dokumentem potwierdzającym prawo do korzystania z powyższych uprawnień będzie legitymacja cywilnej niewidomej ofiary działań wojennych, wystawiona przez organ rentowy.

Opiniowana ustawa wprowadza zmiany w obowiązującym systemie prawnym i w tym celu nowelizuje: ustawę o podatku dochodowym od osób fizycznych (zwolnienie świadczenia pieniężnego od podatku dochodowego), ustawę o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (78% ulga dla osób uprawnionych, uznanych za niezdolne do samodzielnej egzystencji) oraz ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (m.in. objęcie osób uprawnionych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego oraz opłacanie ich składek przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych).

Opiniowana ustawa nie budzi zastrzeżeń legislacyjnych. Należy jednak zwrócić uwagę na normę prawną, która będzie stanowiła podstawę przyznania 78% ulgi przy przejazdach kolejowych oraz autobusowych cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych uznanym za osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji (art. 15). Tego rodzaju

rozwiązanie będzie dyskryminujące dla grupy innych osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego. Do tej grupy są zaliczane osoby całkowicie niezdolne do pracy oraz niezdolne do samodzielnej egzystencji, w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albo posiadające znaczny niepełnosprawności, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, bądź inwalidów I grupy, jeżeli orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidzkiej nie utraciło mocy. Dyskryminacja tych osób polega na tym, że będą one korzystały z niższej ulgi – 49% albo 37% - w zależności od rodzaju połączenia kolejowego lub autobusowego. Odmienne traktowanie osób znajdujących się w takim samej sytuacji życiowej może rodzić zarzut naruszenia konstytucyjnej zasady równości wyrażonej w art. 32 ustawy zasadniczej.

W kontekście zasady równości i równego traktowania można mówić o cesze relewantnej, która pozwala różnicować uprawnienia. Jednak ustawodawca przyjął jako istotne kryterium różnicujące zakres przyznawanych ulg rodzaj wydarzenia, które spowodowało utratę zdolności do samodzielnej egzystencji. Takie rozwiązanie ustawowe może być uznane za niespełniające wymagań konstytucyjnego nakazu równego traktowania przez prawo. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego takim kryterium powinien być np. stopień uszczerbku na zdrowiu.

Oprac. Agata Karwowska-Sokołowska